

Dekanus

**Remissvar från Lunds universitet – Slutbetänkande (SOU
2022:6) Hälso-och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad
förmåga**

Lunds universitet har fokuserat på aspekter rörande sjuksköterske- respektive läkarutbildning och bifogar svaren från de ansvariga för dessa program i sin helhet.

Kristina Åkesson
Dekan

Birgitta Larsson
Utredare

Bilaga 1. Remissvar från ansvariga för sjuksköterskeprogrammet vid Lunds universitet

Bilaga 2. Remissvar från ansvariga för läkarprogram vid alla universitet som har ett dylikt.

Bilaga 1. Remissvar från de ansvariga för sjuksköterskeprogrammet vid Lunds universitet

Sjuksköterskeprogrammet vid Lunds universitet ser positivt på förslaget om att lägga in katastrofmedicin i utbildningsplanen. Programmet har redan i dag delar kring detta i termin sex där detta ingår i ett kursmål och där kursmålet i sig redan är kopplat till befintliga utbildningsmål. Att då redan i utbildningsmålen detaljstyra innehållet på det sätt som finns i kursmål anser vi vara problematiskt. Utbildningsmålen bör vara mer övergripande och ska kunna operationaliseras och specificeras i olika typer av kursmål. De mål som här föreslås kommer sannolikhet ha mycket stor likhet med de mål som sedan kommer att behöva läggas in som kursmål.

Övergripande så är vi frågande till att målen ligger under ”färdighet och förmåga” då det är högt ställda krav att nyexaminerade sjuksköterskor ska ha denna färdighet och förmåga. Vår erfarenhet från specialistsjuksköterskeprogrammen är att det krävs mycket träning och erfarenhet för att kunna erhålla denna färdighet och förmåga. Vi efterlyser en tydlig progression vad gäller sjuksköterskans förmåga att hantera katastrof- och masskadescenarion genom både grund-, specialistutbildning och fortbildning kliniskt. Yttermera så är detta ännu ett tillägg till en utbildning där omfattningen innehållsmässigt redan bedöms som nådd. Det finns inga förslag på att något ska tas bort, men som ändå kommer att bli konsekvensen när två så omfattande mål läggs till.

Ytterligare en kommentar är att det i förarbetet till förslaget framgår att utredningen i sitt delbetänkande att lärosätena på frivillig basis i samverkan med Socialstyrelsen skulle ta fram kunskapsmål för dessa områden, men att de inte kan se att något sådant strukturerat arbete med att ta fram kunskapsmål har påbörjats och därför väljer att ge förslag på att detta skrivs in i utbildningsmålen istället. Vi vill bara påminna om att delbetänkandet kom under 2020 och att de flesta lärosäten under de senaste två åren har hanterat de konsekvenser som pandemin medfört och tycker det är märkligt att detta skulle vara tillräckligt skäl för denna nya strategi. Även det arbete med att se över examensmålen som pågår (U 2021:02) borde ha väntats in då denna kan ha mer övergripande förslag på förändringar. Det är olyckligt att flera processer kring examensmålen pågår samtidigt.

Specifikt för de båda föreslagna målen har vi följande kommentarer:

– visa förmåga att självständigt, utifrån diagnos eller symtom, inleda omhändertagande av individers akuta livshotande tillstånd,

Med undantag att det i detta mål står ”självständigt” ingår detta mål till stora delar i det andra målet nedan. T.ex. för att kunna göra en bedömning krävs att man gör detta utifrån diagnos eller symptom. I förarbetet till förslaget framgår att detta mål är intimt förknippat med katastrof- och masskadesituationer. Men så som det är formulerat nu kan t.ex. HLR (som studenterna också genomgår under utbildningen) anses ingå i detta mål. Redan detta är resurskrävande, och är intentionen att studenterna ska ytterligare förmåga för att kunna inleda ett omhändertagande av individers akuta livshotande tillstånd kommer det dels krävas stora resurser. Vi föreslår således att detta mål stryks i sin helhet.

– visa förmåga att medverka i bedömning och omhändertagande av grupper akuta vårdbehov i masskadesituationer utifrån sjukvårdsorganisationens principer för prioritering och behandling,

Som redan nämnts så anses detta mål ligga på för hög nivå. Det skulle krävas stora resurser för att kunna genomföra läraaktiviteter och examinera målet. Vi menar att målet snarare bör ligga under ”kunskap och förståelse” då detta bättre speglar den nivå som är rimlig för en sjuksköterskestudent under grundutbildningen, och som skulle kunna fungera som ett första insteg i en progression i ämnet där tillämpningen bör komma i ett senare skede. T.ex. skulle målet ”Redogöra för katastrofmedicinska principer såväl inom som utanför vårdinrättningar”.

Bilaga 2. Remissvar från ansvariga för läkarprogrammet

Lunds universitet ser positivt på att öka inslagen av katastrofmedicin inom läkarutbildningen. De senaste årens utveckling pekar tydligt på detta behov. Dock menar vi att de föreslagna förändringarna av examensmålen inte är rätt väg att gå.

Styrningen av svenska högskoleutbildningar bygger på relativt övergripande examensmål där det sedan är lärosätets uppgift att tolka dessa på en lägre detaljnivå. Lärosätet förväntas göra det bland annat utifrån det aktuella kunskapsläget och andra förändringar i vår omvärld. Ett sådant system möjliggör en stabilitet i utbildningarnas examensmål kombinerat med en flexibilitet som underlättar anpassning till nya behov. De föreslagna examensmålen leder till att steg tas bort från denna uppdelning och mot en ökad detaljstyrning av högskolan. Examensordningen blir då en kombination av mer övergripande mål som arbetats fram i ett sammanhang och några detaljerade mål som i princip likaväl skulle kunna ha varit formulerade för kursnivån.

Specifikt kan sägas om de föreslagna målen:

– visa förmåga att självständigt diagnostisera individers omedelbara behov av vård och inleda behandling av akuta livshotande tillstånd,

Detta mål är olyckligt formulerat. Inom professionen diagnostiserar man inte ett behov av vård. Ett mer korrekt verb i det sammanhanget vore identifiera. Dock fungerar det då inte språkligt eftersom även begreppet diagnostik av tillstånd ingår i nuvarande målformulering. Vi ser det som mycket angeläget att detta kvarstår. Vi menar dessutom att ”identifiera behov av vård” ingår i den ursprungliga målformuleringen och ser därför inte något behov att ändra denna.

– visa förmåga att bedöma grupperns vårdbehov under katastrof och masskadesituationer samt initialt prioritera och behandla tillstånd under sådana situationer,

Vi menar att detta mål har lagts på en alltför hög nivå för läkarutbildningen på högskolenivå. Det är nödvändigt med några års erfarenhet av läkararbete för att kunna nå det föreslagna målet. Vi efterlyser en genomtänkt progression genom läkarens hela utbildning av läkarens förmåga att hantera katastrofscenarier. Detta inbegriper då också BT- och ST-nivå samt även fortbildning efter specialisering. Vi menar att det på högskolenivå är rimligt med ett kunskapsmål som berör de aspekter som lyfts i det föreslagna målet. Exempelvis skulle det befintliga kunskapsmålet ”*visa kunskap om patientsäkerhet, kvalitet och prioriteringar i hälso- och sjukvården samt om metoder för att utvärdera medicinsk verksamhet,*” kunna kompletteras för att täcka kunskaper om prioritering under katastrof- och masskadesituationer. Vi menar därför att en förändring av examensmålen för läkarexamen bör beredas vidare med syfte att komplettera något av de nuvarande kunskapsmålen. Vi ser gärna att det görs i samråd med företrädare för läkarprogrammen.

Sammanfattningsvis menar Lunds universitet därför att de föreslagna förändringarna av examensmålen inte genomförs. Istället bör frågan beredas vidare med syfte att komplettera något kunskapsmål så att det täcker kunskaper om prioritering under katastrof och masskadesituationer.